

Utredning – valfrihetssystem enligt LOV

Ledsagning enligt SoL och ledsagarservice
enligt LSS

2019-12-16

Innehåll

1	Inledning	4
1.1	Organisation för utredning och förslag till förfrågningsunderlag	4
1.2	Tidplan och politisk behandling	5
1.3	Lag om valfrihetssystem (LOV)	5
1.4	Process för att införa och förvalta ett valfrihetssystem	5
2	Valfrihetssystemets organisering	8
2.1	Ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS	8
2.1.1	Grunder enligt lagstiftning	8
2.1.2	Göteborgs Stads organisering av ledsagning enligt socialtjänstlagen (SoL)	9
2.1.3	Göteborgs Stads organisering av ledsagarservice enligt LSS	10
2.1.4	Privata utförare	10
2.2	Ledsagning enligt SoL, ledsagarservice enligt LSS och hemtjänst i ett gemensamt valfrihetssystem	11
2.2.1	Stadsledningskontoret förordar	11
2.2.2	Utredning	11
2.3	Gräns för valfrihetssystemet	12
2.3.1	Stadsledningskontoret förordar	12
2.3.2	Utredning	12
3	Förfrågningsunderlag – Krav på tjänst	13
3.1	Delegerad/ordinerad hälso- och sjukvårdsåtgärd	13
3.1.1	Stadsledningskontoret förordar	13
3.1.2	Utredning	13
3.2	Kapacitetstak	13
3.2.1	Stadsledningskontoret förordar	13
3.2.2	Utredning	13
3.3	Uppstart av nytt uppdrag	14
3.3.1	Stadsledningskontoret förordar	14
3.3.2	Utredning	14
3.4	Krav på utdrag ur belastningsregistret	15
3.4.1	Stadsledningskontoret förordar	15
3.4.2	Utredning	15
3.5	Ersättningsmodell	15
3.5.1	Stadsledningskontoret förordar	15

3.5.2	Utredning.....	16
3.6	Kompetens	17
3.6.1	Stadsledningskontoret förordar.....	17
3.6.2	Utredning.....	17
4	Förberedelser för stadsdelsnämnderna.....	18

1 Inledning

Kommunfullmäktige har i beslut om budget 2018-11-22 (protokoll nr 11) uppdragit åt kommunstyrelsen att förbereda införande av ett valfrihetssystem enligt LOV inom ledsagning. Syftet är att för personer, oavsett ålder, som har beslut om ledsagarservice enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) eller ledsagning enligt socialtjänstlagen (SoL) valfrihetssystemet ska kunna välja utförare.

1.1 Organisation för utredning och förslag till förfrågningsunderlag

Kommunstyrelsen har i beslut 2019-05-08, § 321 beslutat om organisation för utredning och framtagande av förfrågningsunderlag i ett direktiv, se bilaga.

Grunderna i ett valfrihetssystem är samma oavsett vilken insats som konkurrensutsätts inom ramen för LOV. Samtliga delar som hör till denna lagstiftning har tidigare utretts inför införande av LOV inom hemtjänst och daglig verksamhet enligt LSS. Arbetet med att ta fram förslag till förfrågningsunderlag utgör därmed grunden från det förfrågningsunderlag för hemtjänst som reviderades under 2019.

I direktivet konstateras att det finns många likheter mellan det redan införda valfrihetssystemet för hemtjänst och ett kommande valfrihetssystem för ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS. Enligt direktivet ska därför arbetet med att ta fram förslag till förfrågningsunderlag koncentreras till de krav som bör skilja sig i förhållande till förfrågningsunderlaget för hemtjänst.

Avstämningar har i utredningen skett med berörda chefsgrupper (sektorschefer och områdeschefer inom sektor IFO-funktionshinder respektive äldreomsorg samt hälso- och sjukvård).

Privata utförare har fått information vid möten på stadsledningskontoret.

Avstämningar i den fackliga referensgruppen har skett månadsvis. Information i CSG den 19 december 2019.

Information och samråd i utredningen utifrån ett brukarperspektiv har skett i Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor och Göteborgs Stads pensionärsråd.

Organisationen har följts utifrån det av kommunstyrelsens beslutade direktivet. Stadsledningskontoret har vid avstämningar, information och samråd haft med frågan om införande av LOV inom både äldreboende och ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS med anledning av att del av arbetet med båda utredningarna har skett parallellt.

Förslag till förfrågningsunderlag - remiss

Enligt direktivet ska förslag till förfrågningsunderlag skickas utan föregående politisk hantering, på remiss till:

- Stadsdelsnämnderna, i rollerna som beställare och som utförare av egen regi
- Nämnden för intraservice och konsument- och medborgarservice
- Brukarråd; Göteborgs Stads pensionärsråd, Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor
- Branschorganisationer; Vårdföretagarna, FAMNA, Svenska Vård.

Utifrån stadsledningskontorets bedömning och avstämning i den politiska referensgruppen så skickas remissen även till nämnden för intraservice och nämnden för konsument- och medborgarservice då införande påverkar dessa nämnder i både planering och införande.

1.2 Tidplan och politisk behandling

Utifrån det av kommunstyrelsen beslutade direktivet (2019-05-08, § 321) om införande kvartal 4 2020 så föreslås att LOV införs 1 december 2020.

- Remiss 16 december 2019
- Kommunstyrelsen 15 april 2020 med remissvar
- Kommunfullmäktige 14 maj 2020 (sista möjligheten för att hinna tidplan)
- Publicering av förfrågningsunderlag 15 maj 2020
- Valbara utförare 30 september 2020

I föreliggande utredning med förslaget som beskrivs närmare i avsnitt 2.2 innebär detta att innehållet i hemtjänstens förfrågningsunderlag inte är föremål för revidering, utan att relevanta delar med anledning av ledsagning enligt socialtjänstlagen och ledsagarservice enligt LSS läggs till i förfrågningsunderlaget för hemtjänst.

1.3 Lag om valfrihetssystem (LOV)

Lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) reglerar vad som ska gälla när upphandlande myndigheter överlåter till den enskilde att välja en utförare av en tjänst bland godkända leverantörer i ett valfrihetssystem. Valfrihetssystem ska utformas i enlighet med EU-rättens grundläggande principer om likabehandling och icke-diskriminering samt principerna om öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet. Det innebär bland annat att alla privata utförare i valfrihetssystemet ska behandlas lika och att kraven som ställs på utförarna ska vara rimliga.

1.4 Process för att införa och förvalta ett valfrihetssystem

Uppdraget att införa valfrihetssystem utgår från den process som beskrivs i Kammarkollegiets vägledning 2011:3.1 (reviderad 2013-02-22). Processen för att införa och förvalta ett valfrihetssystem består av tre delprocesser:

1. förbereda
2. genomföra
3. förvalta och utveckla

1. Förbereda

Delprocessen för att förbereda består av ett antal aktiviteter och avslutas med beslut i kommunfullmäktige gällande förfrågningsunderlag. Delprocessen delas upp i två delar vilka till utförs parallellt.

1. Utredning av förutsättningar för genomförande av ett valfrihetssystem
2. Framtagande av förslag till förfrågningsunderlag.

Direktivet avser steg 1 i processen för införande av valfrihetssystem, dvs. att förbereda.

2. Genomföra

Delprocessen genomföra innebär att det av kommunfullmäktige beslutade förfrågningsunderlaget annonseras på www.valfrihetswebben.se som är Upphandlingsmyndighetens nationella webbplats för annonsering av valfrihetssystem enligt LOV. Annonsering av förfrågningsunderlaget sker löpande och innebär starten för privata utförarens möjlighet att ansöka om att bli godkända som utförare. Det är lämpligt att annonsen även publiceras på annat sätt, till exempel på den upphandlande myndighetens webbplats.

Ansökningar från privata utförare handläggs av enheten för kontrakt och uppföljning på stadsledningskontoret. I handläggning av ansökan ingår kontroll av att ansökan är korrekt och komplett, att utföraren uppfyller de krav som anges i förfrågningsunderlaget samt att utföraren accepterar samtliga krav.

Samtliga privata utförare som uppfyller de krav som angetts i förfrågningsunderlaget och som inte har uteslutits med stöd av 7 kap. 1 § LOV ska godkännas. Därefter tecknas kontrakt och utföraren ska ges möjlighet att starta upp sin verksamhet i valfrihetssystemet och bli valbar för personer med beslut om särskilt boende för äldre.

Valbara utförare presenteras i stadens e-tjänst Jämför service, vilket öppnar upp för de som har beslut om insatsen att välja utförare.

Stadsdelsnämndernas/kommande nämnders biståndshandläggare har ansvar för att informera och vägleda den enskilde i valet av utförare

3. Förvalta och utveckla

När det finns privata utförare i drift övergår valfrihetssystemet i delprocessen att förvalta och utveckla. Det innebär ansvar för att säkerställa att det kontinuerligt går att ansöka och bli godkänd som utförare samt uppföljning av att utförarna lever upp till kraven i förfrågningsunderlaget. Kommunstyrelsen som nämnd för stadsledningskontoret ska årligen fatta beslut om plan för uppföljning av utförare i konkurrensutsatt verksamhet enligt LOV. Planen utgör grunden för den uppföljning som genomförs.

Valfrihetssystemet ska också utvärderas för att säkerställa att systemet fungerar och uppfyller de behov och politiska mål som valfrihetssystemet avsåg att nå.

Utifrån tidigare beslut om att införa valfrihetssystem enligt LOV inom hemtjänsten, etablerades enheten för kontrakt och uppföljning med uppdraget att administrera valfrihetssystemet. Enhetens nuvarande uppdrag är att administrera valfrihetssystemen för hemtjänst och daglig verksamhet enligt LSS (från 2019-04-01). Uppdraget att införa valfrihetssystem enligt LOV för ledsagning pågår i en parallell process till att utreda LOV inom äldreboende. Valfrihetssystemen kommer att höra till samma enhet och därmed finns en organisation för att omhänderta de delar som framkommer i denna utredning.

2 Valfrihetssystemets organisering

2.1 Ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS

2.1.1 Grunder enligt lagstiftning

2.1.1.1 Ledsagning enligt socialtjänstlagen (SoL)

Enligt socialtjänstlagen ska kommunerna genom olika insatser verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och leva som andra. I förarbetena till socialtjänstlagen beskrivs ledsagning som en insats som gör det möjligt att besöka vänner, delta i kulturlivet eller bara att promenera. Syftet med insatsen är att bryta den isolering som kan uppstå på grund av en funktionsnedsättning och att ge den enskilde möjligheten att delta i samhällslivet och ha kontakter med andra.

I det fall insatsen syftar till att personen ska kunna bo kvar i ordinärt boende så krävs tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg, vilket oftast är fallet. IVO. I förfrågningsunderlaget ska krav därför ställas på tillstånd från IVO. Kostnaden för ansökan hos IVO är 30 000 kr.

2.1.1.2 Ledsagarservice enligt LSS

Ledsagarservice regleras i 9 § 3 LSS. Av förarbetena till LSS anges bl.a. att ledsagarservice kan underlätta för personer med omfattande funktionsnedsättningar att delta i samhällslivet. Servicen bör erbjudas dem som tillhör personkretsen och som inte har personlig assistans för att t.ex. besöka vänner, delta i fritidsaktiviteter eller i kulturlivet eller för att bara promenera. Ledsagarservice syftar till att bryta den isolering som ofta blir följd av ett omfattande funktionshinder. Insatsen bör ha karaktären av personlig service och anpassas efter de individuella behoven.

För att som privat utförare ha rätt att bedriva ledsagarservice enligt LSS krävs från den 1 januari 2019 tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg, IVO. Kostnaden för ansökan Hos IVO är 30 000 kr.

SOU 2018:88, Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen, överlämnades till regeringen den 10 januari 2019. Den nya lagen om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning förslås av utredningen träda i kraft den 1 januari 2022. Utredningens förslag gällande ledsagarservice är att insatsen personlig service och boendestöd ska omfatta det som i dag ingår i insatsen ledsagarservice. Den särskilda insatsen ledsagarservice föreslås inte längre finnas i LSS.

2.1.1.3 Rättspraxis

Ledsagarservice enligt LSS är en insats för personer, som tillhör lagens personkrets men inte har personlig assistans, för att t.ex. besöka vänner, delta i fritidsaktiviteter eller i kulturlivet eller för att bara promenera. Insatsen innefattar inte omvårdnad eller medicinska insatser. Enligt praxis avser insatsen ledsagarservice enligt LSS endast vardagliga aktiviteter av enklare karaktär.

De omkostnader som uppstår för ledsagare i samband med fritids- och kulturella aktiviteter inte ingår i insatsen ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS.

2.1.2 Göteborgs Stads organisering av ledsagning enligt socialtjänstlagen (SoL)

2.1.2.1 Personer över 65 år

Ca 800 personer 65 år och äldre har beslut om ledsagning. Dessa personer, med behov av och beslut om ledsagning, har i stor utsträckning också beslut om hemtjänst. Vid fråga till myndighetsutövningen inom äldreomsorgen (juni 2019) framkom att 85 % av personerna med beslut om ledsagning även har beslut om hemtjänst.

I stadsdelsförvaltningarna sker utförande av ledsagning enligt SoL för personer 65 år och äldre av stadens hemtjänstenheter inom äldreomsorgen. Dessa enheter utför ledsagningen, även om den enskilde enbart har beslut om ledsagning (och inte hemtjänst).

Redan idag finns en valfrihet för ledsagning enligt SoL. Om den enskilde har beslut om hemtjänst kan hen välja utförare av sin ledsagning om denna utförare även utför den enskildes hemtjänst. Detta gäller både utförare i Göteborgs Stads egen regi såväl som privata utförare inom ramen för de områdesindelningar som gäller för hemtjänsten. (Observera att valfrihet i hemtjänsten inte finns för alla brukare, då det inte finns privata utförare att välja i alla LOV-områden.)

2.1.2.2 Personer under 65 år

Ca 200 personer yngre än 65 år har beslut om ledsagning, varav 57 procent också har beslut om hemtjänst. Dessa personer har, på samma sätt som personer över 65 år, redan idag en valfrihet inom ramen för valfrihetssystemet för hemtjänst

För personer under 65 år skiljer sig utförandet åt mellan stadsdelarna. I sju av stadsdelarna utförs ledsagning enligt SoL av hemtjänstenheter inom äldreomsorgen. I Lundby utförs ledsagningen inom resursenheten vuxen och ledsagningsenheten. I Angered och Östra Göteborg utförs ledsagningen inom olika enheter inom sektor IFO-FH.

Därmed har stadsdelsnämnderna valt en varierad organisering.

2.1.3 Göteborgs Stads organisering av ledsagarservice enligt LSS

Ca 280 personer har beslutat om ledsagarservice enligt LSS. Dessa beslut utförs av kommunala enheter som utför även andra typer av insatser, till exempel boendestöd inom stadsdelens funktionshinderverksamhet. De kommunala enheterna utför ledsagarservice för enskilda i hela stadsdelen oavsett den enskildes adress.

I Angered utförs ledsagarservice enligt LSS inom olika enheter som FH-boende, personligt stöd och personlig assistans. I Östra Göteborg utförs ledsagning inom sektor IFO-FH, daglig verksamhet, personligt stöd och personlig assistans. Några stadsdelar, Angered, Östra Göteborg, Lundby och Norra Hisingen utför även ledsagning enligt SoL - psykiatri. Utförandet görs av samma enheter som beskrivs för personer under 65 år, utom i Norra Hisingen där utförandet sker inom boendestödet eller i form av PAN-anställning inom personlig assistans. Östra Göteborg, Lundby och Norra Hisingen beskriver även kompetenskrav så som utbildning till stödassistent eller Gymnasieutbildning/YH (Norra Hisingen)

Således kan konstateras att organiseringen av utförandet sker mer varierat för de personer som är under 65 år än för personer 65 år och äldre. En konkurrensutsättning med utgångspunkt från det som utförs idag är därmed inte möjligt att ställa som krav i förfrågningsunderlaget. Stadsdelsförvaltningarna behöver i sitt förberedelsearbete överväga hur man vill organisera utförandet när valfrihetssystemet införs.

2.1.4 Privata utförare

Det har inte varit möjligt att få fram uppgifter om hur många personer (som också har hemtjänst) som har valt en privat utförare för sin ledsagning enligt SoL. Det är sannolikt att de privata utförare som är godkända eller framöver intresserade av att utföra hemtjänst i Göteborgs Stad enligt stadens valfrihetssystem inom hemtjänsten även är intresserade av att bli utförare av ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS.

Den geografiska begränsning som valts inom hemtjänstens valfrihetssystem ska underlätta för små och medelstora företag och organisationer att etablera sig som utförare av hemtjänst i Göteborgs Stad, dvs kan underlätta även för andra framtida möjliga privata utförare av ledsagning.

2.2 Ledsagning enligt SoL, ledsagarservice enligt LSS och hemtjänst i ett gemensamt valfrihetssystem

2.2.1 Stadsledningskontoret förordar

- Ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS läggs in i förfrågningsunderlaget för hemtjänst som därmed revideras med tillägg av dessa insatser.
- Utföraren kan välja att ansöka om att ingå i valfrihetssystemet för hemtjänst eller ledsagning enligt SoL eller ledsagarservice enligt LSS, alternativt samtliga eller två av dem.
- Införande av LOV 1 december 2020 (utifrån beslut i direktiv att valfrihetssystemet införs kvartal 4 2020)

2.2.2 Utredning

I nuvarande valfrihetssystem för hemtjänst finns redan en möjlighet för personer med beslut om hemtjänst att välja utförare för ledsagningen enligt SoL. En konsekvens av detta är att förfrågningsunderlaget för hemtjänst behöver ändras då ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS konkurrensutsätts enligt LOV. Detta gäller oavsett förslag till organisering av valfrihetssystemet och hur krav i förfrågningsunderlag kommer att utformas.

En majoritet av personerna som har beslut om ledsagning enligt SoL har också beslut om hemtjänst (och kan redan idag välja utförare av ledsagningen). Eftersom volymen ledsagarservice enligt LSS är förhållandevis liten (280 ärenden), bedöms det att insatsen inte kan läggas i ett separat valfrihetssystem.

Stadsledningskontoret bedömer därför att nuvarande valfrihetssystem för hemtjänst bör utökas till att även omfatta ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS.

Omvärldsbevakning

Valfrihetssystem för ledsagning har införts i 37 kommuner. Det vanligaste är att kommunerna har gemensamt förfrågningsunderlag för flera insatser. 24 kommuner har gemensamt förfrågningsunderlag för hemtjänst och ledsagning och tio kommuner har gemensamt förfrågningsunderlag för avlösarservice och ledsagning. De tre kommuner som har separat förfrågningsunderlag för enbart ledsagning är Uppsala, Värnamo och Mölndal.

Antalet godkända privata utförare av ledsagning varierar mellan kommunerna. För de tretton kommuner som har separata förfrågningsunderlag för ledsagning eller i kombination med avlösning varierar antalet godkända privata utförare. Stockholms Stad har 97 st

Omvärldsbevakning

godkända privata utförare, i övriga kommuner varierar antalet privata utförare mellan noll och elva.

Förfrågningsunderlag med krav på utförande av mer än en insats, exempelvis både ledsagning och avlösning medför en ökad effektivisering gällande administrationen av handläggning av ansökningar från privata utförare om deltagande samt uppföljning av att utförare lever upp till kraven.

Ett valfrihetssystem som omfattar både ledsagarservice enligt LSS och ledsagning enligt socialtjänstlagen medför att samtliga utförare måste ha tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg, IVO för att kunna ansöka om deltagande i valfrihetssystemet.

Stadsledningskontoret har gjort studiebesök i Mölndals kommun. Det är en av de tre kommunerna i Sverige som har ett eget förfrågningsunderlag för LOV ledsagning. således är det mycket få som har denna typ av konkurrensutsättning.

2.3 Gräns för valfrihetssystemet

2.3.1 Stadsledningskontoret förordar

- Geografisk indelning och avgränsning föreslås följa samma områdesindelning som valfrihetssystemet för hemtjänst.

2.3.2 Utredning

I valfrihetssystemet för hemtjänst finns 35 geografiska LOV-områden. Utförare kan välja hela Göteborgs Stad eller begränsa sin verksamhet till ett eller flera områden. Bedömningen är att ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS bör följa samma indelning.

Omvärldsbevakning

Gräns i valfrihetssystemet

Beroende på kommunernas storlek ser det olika ut. Större kommuner tenderar att använda sig av geografiska områden medan mindre kommuner har hela kommunen som upptagningsområde.

3 Förfrågningsunderlag – Krav på tjänst

3.1 Delegerad/ordinerad hälso- och sjukvårdsåtgärd

3.1.1 Stadsledningskontoret förordar

- De krav som ställs i förfrågningsunderlag för hemtjänst avseende delegerad/ordinerad hälso- och sjukvårdsåtgärd ska inte ställas på utförare, verksamhetsansvarig och medarbetare i förfrågningsunderlaget avseende ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS.

3.1.2 Utredning

Enligt Göteborgs Stads handbok för handläggning av individuellt stöd enligt LSS och SoL till personer med funktionsnedsättning:

”Servicen bör erbjudas personer, som tillhör lagens personkrets men inte har personlig assistans, för att t.ex. besöka vänner, delta i fritidsaktiviteter eller i kulturlivet eller för att bara promenera. Insatsen innefattar inte omvårdnad eller medicinska insatser. Enligt praxis avser insatsen ledsagarservice enligt LSS endast vardagliga aktiviteter av enklare karaktär.”

Detta innebär att delegerad hälso- och sjukvårdsinsatser inte utförs inom insatsen. Däremot kan den enskilde behöva stöd exempelvis vid egenvård.

3.2 Kapacitetstak

3.2.1 Stadsledningskontoret förordar

- Kapacitetstak för ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS ska anges i antal personer och följa tillstånd från IVO.
- Volymen i antal personer som ställs till förfogande för Göteborg Stad ska anges.

3.2.2 Utredning

Beslut om ledsagning fattas i antal timmar, liksom för hemtjänst. Vad gäller ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS föreslås inget golv vad gäller krav på volym. Utförare som idag bedriver annan LSS-verksamhet ska få möjlighet att komplettera med exempelvis ledsagarservice enligt LSS. Sannolikheten att ett företag startar upp enbart för att bedriva ledsagarservice

enligt LSS bedöms vara liten, eftersom volymen personer med beslut om insats är liten.

Det är sannolikt att de privata utförare som är godkända eller framöver intresserade av att utföra hemtjänst i Göteborgs Stad enligt stadens valfrihetssystem inom hemtjänsten även är intresserade av att bli utförare av ledsagning. Det kan finnas intresse hos företag som bedriver annan LSS-verksamhet att också ansöka om att ingå i valfrihetssystemet.

Omvärldsbevakning

Kapacitetstak

Anges i timmar eller i antal personer. Många uppger att om det under ett individuellt ärendets gång blir en utökning av timmar som överstiger kapacitetstaket för utföraren, skall ärendet ändå behålla sin utförare. Vissa har begränsat möjlighet att ändra kapacitetstak till 4 ggr/år vissa har ingen begränsning på detta. Ändring gäller oftast efter en månad.

3.3 Uppstart av nytt uppdrag

3.3.1 Stadsledningskontoret förordar

- Uppstartstid för nya biståndsbeslut om ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS är maximalt 14 dagar
- För enskilda med befintligt biståndsbeslut om hemtjänst är utförarens uppstartstid samma som hemtjänsten 24 timmar om det är en tillfällig ledsagning

3.3.2 Utredning

Stadsdelarna har lämnat varierande svar i inventering inför att införa valfrihet inom ledsagning, allt från 24 timmar som inom hemtjänsten vid ”akuta behov” (exempelvis ledsagning till läkare) till två månader som uppstartsperiod. Stadsdelarna uppger att ledsagningens syfte och innehåll och om den är tillfällig eller återkommande spelar roll i planeringen.

Insatsen ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS bedöms kunna kräva en längre tid för planering inför uppstart om det är återkommande behov för brukare med nytt beslut.

Omvärldsbevakning

Vid genomgång av Stockholms, Västerås, Solnas och Haninges förfrågningsunderlag varierar uppstartsperiod mellan 7 - 30 dagar.

3.4 Krav på utdrag ur belastningsregistret

3.4.1 Stadsledningskontoret förordar

- Utföraren ska tillämpa registerkontroll om biståndsbeslutet avser en enskild som är under 18 år

3.4.2 Utredning

I Polisens belastningsregister finns uppgifter om de brott enskilda har dömts för. Belastningsregistret är i första hand till för att de brottsbekämpande och rättsvårdande myndigheterna ska få tillgång till sådana belastningsuppgifter som behövs i deras verksamhet. Uppgifter av detta slag är synnerligen integritetskänsliga och därför gäller enligt 35 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) s.k. absolut sekretess. Den enskilde har dock rätt till fullständig insyn i registret avseende sig själv.

Det finns en lagstadgad skyldighet att tillämpa registerkontroll vid anställning på tre områden:

- Personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnomsorg
- Personal vid sådana hem för vård och eller boende som tar emot barn (HVB)
- Personal som utför vissa insatser åt barn med funktionsnedsättning (inom LSS-området)

I lagstiftningen för dessa tre områden står det angivet vilka straff som inte är tillåtna för att få en anställning i verksamheten. I och med lagstiftning kan den tilltänkta kandidaten för tjänsten be om registerutdrag hos polisen och endast få ut de straff som inte är tillåtet enligt lag.

Det finns idag ingen lagstiftning om registerutdrag för personal inom andra verksamhetsområden.

3.5 Ersättningsmodell

3.5.1 Stadsledningskontoret förordar

- Ersättning för kommunala utförare ges för utförd tid, med 374 kronor per timme i 2019 års prisnivå. För privata utförare är ersättningen (inklusive momskompensation) 398 kronor per timme. Ersättning betalas upp till den tid som är beställd av handläggare i det aktuella uppdraget. Avbokade insatser ersätts inte.
- Ersättningen ska täcka alla typer av kostnader för tjänstens utförande så som personalkostnader, kostnader för indirekt brukartid och personalrelaterad tid, resor, administration, IT-kostnader, lokaler, transporter, utrustning för tjänstens utförande, arbetstekniska hjälpmedel etc. (kopierat från hemtjänstens FFU).

- Vid aktiviteter ska den enskilde stå för sina egna kostnader. Utföraren ska stå för omkostnader för medföljande personal enligt gällande rättspraxis och Göteborgs Stads anvisningar.

3.5.2 Utredning

Beräkningen utgår från hemtjänstens prismodell. Kalkylen har justerats med hänsyn till skillnader i kostnader som kan hänföras till utfarande av ledsagning. Justeringar har gjorts enligt följande:

- Beräkning av lönekostnader utgår från en analys av personalkostnader inom äldreomsorg (hemtjänst) och funktionshinderverksamhet.
- Kringtid vid utförande av ledsagning är lägre än vid utförande av hemtjänst.
- Övriga kostnader har justerats för kostnader som inte är tillämpliga på ledsagning såsom hälso- och sjukvård, måltider, vissa förbrukningskostnader mm.
- Utförarens kostnader för medföljande personal ingår.

Både ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enl. LSS syftar är insatser i form av följeslagare ute i samhället som syftar till att den enskilde ska ges möjlighet att delta i samhällslivet och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Generellt bedöms att kostnaden för utförandet är lika oberoende om insatsen genomförs enl. SoL eller LSS.

Enligt rättspraxis ingår inte omkostnader som uppstår för ledsagare i samband med fritids- och kulturella aktiviteter i insatsen ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS. I stadens riktlinjer anges att kommunen ska svara för sådana omkostnader som är nödvändiga för att insatsen ska kunna utföras. Vidare anges att utföraren utifrån handläggarens uppdrag och den enskildes önskemål ska ta ställning till vad som är skäligen omkostnader. De vanligaste omkostnaderna handlar om kostnader för resor, inträdesbiljetter och biobiljetter.

Ersättningsmodellen innebär en lägre ersättning än vad som ersätts om ledsagningen utförs inom ramen för nuvarande förfrågningsunderlag för hemtjänst. Delar av ledsagning, främst under 65 år, samt ledsagarservice enligt LSS utförs idag ofta genom timanställningar, vilket innebär att föreslagen ersättningsmodell medför en högre ersättning. I de delar där ledsagning sker tillsammans med personlig assistans blir ersättningen också högre än den statliga assistansersättningen med 299, 80 kr/timme.

De ekonomiska konsekvenserna av ersättningsmodellen blir inte helt kostnadsneutrala, utan leder till en lägre total kostnad än idag. Effekterna blir olika beroende på hur ledsagningen utförs idag och hur den kommer att organiseras..

Omvärldsbevakning

Ersättning betalas ut per timme. Oftast per utförd timme men i vissa fall per beviljad timme. Alla har inte aktuella siffror men summorna ligger mellan 280kr och 318kr/timme. Några kommuner har något högre summa för avlösarservice och någon kommun har en tilläggs schablon på 6 kr/timme för

Omvärldsbevakning

utlägg under ledsagning. Ersättningen betalas ut i efterskott, månadsvis. Redovisning av utförda timmar varierar kraftigt mellan kommunerna. I vissa fall skall brukaren signera närvarolista och i vissa kommuner sköts tidsrapporteringen via elektroniska system.

3.6 Kompetens

3.6.1 Stadsledningskontoret förordar

- Samma krav på verksamhetsansvarigs kompetens och medarbetares kompetens ska ställs som i förfrågningsunderlaget för hemtjänst.

3.6.2 Utredning

Enligt förfrågningsunderlaget för hemtjänst ska verksamhetsansvarig ha god kunskap om och kunna tillämpa lagar, förordningar, och vad som i övrigt kan beröra verksamhetsområdet. Verksamhetsansvarig ska ha socionomexamen, högskolans sociala omsorgsutbildning eller likvärdig högskoleutbildning och ha chefserfarenhet sammanlagt 24 månader.

För medarbetare inom hemtjänst gäller att minst 60 procent av den arbetade tiden ska utföras av omsorgspersonal med godkänd omvårdnadsutbildning. Undantag kan medges för semestervikarier under juni till augusti. Samtliga medarbetare ska behärska svenska språket i tal och skrift.

Omvärldsbevakning

Kompetens

Kompetens för verksamhetsansvarig/ansvarig för daglig drift varierar. Samtliga har högskoleutbildning som krav (socionom, socialomsorg el liknande är vanliga). När det kommer till erfarenhet varierar det mer. Vissa har specificerat antal år som erfarenhet av ledarskap, andra formulerar bara erfarenhet från verksamhetsområdet el liknande.

Personalens kompetens

Krav på kompetens varierar från omsorgsutbildade medarbetare till inga krav alls på utbildning. De allra flesta har krav på att svenska skall kunna uttryckas i tal och skrift. Någon kommun har angett att specialistkompetens hos medarbetare kan efterfrågas.

4 Förberedelser för stadsdelsnämnderna

Insatsen ledsagarservice enligt LSS så som den utförs idag kan innehålla varierade behov där allt inte tillhör insatsen enligt lagstiftningen. Det innebär att stadsdelsnämnderna har ett förberedelsearbete att göra utifrån uppföljning av beslut. Utförandet skiljer sig dessutom åt och utförs i olika enheter, vilket blir ytterligare del i förberedelsearbetet med organiseringen av den egna region, framför allt inför ny nämndorganisation.

Stadsdelarna har skapat en arbetsgrupp med ledning av en av sektorscheferna när det gäller stadsdelsnämndernas egna förberedelsearbete.

Arbetsgruppen kommer att vara aktiv till dess att förberedelsearbetet avslutats.